

Ето га опет.

Сенатор Џон МекКејн – у чланку у *Financial Times* -у и при обраћању Савету светских питања Лос Анђелеса (World Affairs Council of Los Angeles

) – наставља да инсистира на томе да ће државе које имају сличне облике владавине имати исте интересе који се тичу њихове спољне политике. „Лига народа“ је била жалостан неуспех; зашто би „Лига демократија“ прошла боље?

Будимо јасни: визија о Лиги демократија, предвођеном Сједињеним Државама, изнуђена је. Ко не би желео да осмисли међународну коалицију од више од 100 држава да би широм света бранио и промовисао мир и слободу? Постоји само један мали проблем – који иде у срж сенаторове тврдње да је он „реалистичан идеалиста“ – наиме, то се баш не слаже са реалношћу.

Део проблема чини то што пажљиво осмишљену и усавршену реторику било ког политичког говора који се недељама припремао лако могу да поремете драматичне промене у циклусу дневних вести. Прича да се успех на Блиском Истоку састоји од стварања демократија које ће учинити свој део при „доприношењу пораза терориста“ бива поткопана када главна вест у сутрашњем *Washington Post* -у јавља да су „Сједињене Државе интензивирале своје нападе на чланове и борце Алкаиде који делују у пакистанским племенским регионима, делимично због забринутости да ће нови пакистански лидери инсистирати на смањењу војних операција у тој земљи“. Иначе, то су ти нови лидери који су дошли на власт као резултат демократских избора. МекКејн је у свом говору веома критичан према ранијем ослањању на „пакистанске генерале“, док *Post*

јавља да Вашингтон жели да крене управо сада јер ће „прозападни председник Первез Мушараф, који је углавном подржавао нападе САД-а, засигурно имати мање моћи у предстојећим месецима“.

И помало је непријатно објавити успех у Ираку и критиковати противнике, а да нетом осване ударна вест на *Google* вестима „Борбе се шире, кључни нафтовод бомбардован“. У првом пасусу те приче са *ABC news* -а, пише – „Пркосни шиити су се данас напрегли шаљући десетине хиљада подржавалаца на улице Багдада, пуцајући у зеленој зони и држећи ирачку војску на одстојању у кључном нафтном граду Басри“. По свој прилици, то су исти људи који су гласали на пакистанским изборима.

Али мимо тога постоји дубљи, фундаменталнији проблем који је већи од мена успеха у рату. Невољно је признати да заједничке вредности нису довољне за „спајање“ држава када се заједнички интереси разилазе.

Сенатор МекКејн је, на пример, веома критичан према односу Кине са „државама паријама“ као што су Бурма и Судан. То се тако добро уклапа у замишљени сценарио – према коме треба да постоји „Лига анти-демократија“ која би се супротстављала Лиги демократија. (То је посебна брига. Сада не постоји таква друга Лига. Међутим, бринем се да би овакав приступ могао да доведе до само-испуњавајућег пророчанства.)

Међутим, постоји један мали проблем са овом причом. „Највећа демократија“ света – Индија – и даље је велики трговински партнер Бурме. Такође је шести-највећи трговински партнер Судана (после аутократија као што су Кина и Саудијска Арабија и демократија као што су Немачка и Велика Британија) – и индиски *OGNC* поседује 25 одсто највећег нафтног конзорцијума Судана, *Greater Nile Petroleum Operating Company*

Па, можда чак и демократије не осећају баш увек да вредности превазилазе интересе. И можда ово указује на то да се чак и давно основане демократске државе неће сложити око заједничке политике.

Како онда да изгладимо очигледне контрадикције у сенаторовом приступу?

Узмимо следећи пример. У сред свог говора, сенатор изјављује: „Треба да послушамо гледишта и да поштујемо заједничку вољу наших демократских савезника“.

Међутим, он потом представља своју визију за будућност НАТО-а: „Врата организације остају отворена свим демократијама посвећеним одбрани слободе“.

Али ту постоји проблем. Прошле године, француски председник Николас Саркози, посвећени атлантиста и чврсти присталица потребе за подмлађивањем трансатлантског односа, на питање о будућности НАТО-а и о предлозима за претварање НАТО-а у глобалну организацију демократија, на чистом француском је рекао: „ ... ‘une organization de défense sans ancrage géopolitique n'a pas de sens, et n'a donc pas d'avenir ... 'l'OTAN ne doit pas se disperser et être dénaturée.’” [Превод: одбрамбена организација која нема геополитички ослонац, нема смисла и стога нема будућност... НАТО не сме бити “диспергован” и “денатурисан”.] А почетком марта, немачка канцеларка Ангела Меркел јасно је ставила до знања свој став о експанзији НАТО: “ Држава би требало да постане члан НАТО не само када је за то њено тренутно лидерство већ када значајан проценат становништва подржава чланство... Државе које су саме умешане у регионалне конфликте, по мом мишљењу не могу да постану чланови“.

Дакле, поштовати бриге два главна савезника САД-а око брзине и домашаја експанзије НАТО-а? Или их само игнорисати и наставити даље? И мислим да ће упркос целој причи о мултилатерализму и консултацији, приступ сенатора МекКејна бити прилично сличан оном који је заступао Џејмс Л. Копагтон, председавајући у Савету Беле куће о вредностима околине (*White House Council on Environmental Quality*) на конференцији о климатским променама у Балију прошле године: „И тако, ми ћемо предводити, САД ће предводити, и ми ћемо наставити да предводимо, али лидерство такође захтева од других да се придруже и да следе“.

Оно што ме највише брине у сенаторовом говору је очигледно уверење да је спољна политика која је заснована на проналажењу и промовисању питања од заједничког интереса међу државама некако непријатна или мање вредна од политике унапређења заједничких вредности као најзначајније везе међу државама.

Ја на политичку либерализацију „домаћих“ институција државе гледам као на предност, а не предуслов блиског односа са Сједињеним Државама. Сада, оно што је од већег значаја не само за саме САД већ и за глобалну заједницу је то да државе буду посвећене побољшању тренутног међународног поретка, који, како је Чарлс Краутамер приметно, „обезбеђује отворена мора, слободну трговину и слабо брањена слободна друштва“. Кључна реч је обезбеђује – другим речима, ствара услове за то. Тренутно,

државе попут Кине и Русије још више су се уплеле у глобалну економију; њихови програми за увећање домаћег привредног пораста и националног просперитета не могу преживети у свету одређеном по растућем конфликту.

Све главне светске силе – демократије, аутократије или неки микс ове две – имају заједничке интересе при стварању одрживог консензуса о управљању претњом тренутном глобалном реду од стране радикалног ислама и бављењу могућим економским и политичким последицама климатских промена. То је веома амбициозна агенда „заснована на интересима“ која би могла да од држава захтева да тешње сарађују. И јасно је да, на пример, при склапању неке врсте договора о смањењу штетне емисије угљеника, чињеница да је Пекинг једностраначка аутократија а Њу Делхи мултистраначка демократија није била од превеликог значаја. Заједнички интереси између Кине и Индије превазилазе политичке вредности које Индија дели са Сједињеним Државама и Европом.

Пре скоро двадесет година, пишући о будућности руско-америчких односа, Др. Фред Ц. Икле је написао да би најгори могући исход био противречан приступ, „лавирање од партнерства до суочавања... заувек неодлучни да ли да живе заједно као пријатељи или као непријатељи“. Плашим се да „реалистичан идеализам“ описан у овом сенаторовом говору са собом носи слично семе неодлучности.

Николас К. Гвоздев је уредник *The National Interest* -а.

(27.03.2008, *The National Interest*)